

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen

IMR/4186/02.05.01.04/2026

Valmistelija/lisätiedot:

puh.

Konsernitalouspäällikkö Marko Pollari
etunimi.sukunimi@imatra.fi

0206172268

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa.

Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä.

Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä hakemuksessa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n 2 momentin mukaan valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitettyjä toimenpiteitä tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu. Mainitun lainkohdan perusteella ministeriö asettaa valtionosuuden korotuksen käytölle seuraavat ehdot hyväksytyn talouden tasapainotussuunnitelman lisäksi:

1. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päättävävallassa olevien menojen lisäystä. Tämä koskee sekä käyttötalous että investointimenoja. Korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta.
2. Korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistarpeisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen takia. Tällaisia tarpeita ovat muun muassa varautuminen lainanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.
3. Kunta toteuttaa kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän ehdotuksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellytyksen turvaamiseksi. Edellä mainittu ehto koskee niitä kuntia, joihin on asetettu mainitun lain 118 §:n mukainen arviointiryhmä.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaan korotusta on haettava valtionvarainministeriöltä 29.9.2026 klo 16:15 mennessä.

Imatran seudun taloustilanne

Imatran kaupungin yleinen taloustilanne ja talousnäkymät ovat haasteelliset.

Imatran kaupungin väestökehityksen trendi on ollut laskeva ja väestörakenne on muuttunut ikääntyneemmäksi. Syntyvyys on heikentynyt ja vuoden 2026 syntyvyyden ennakoidaan olevan hyvin alhainen. Lasten määrän väheneminen vaikuttaa valtionosuuksia vähentävästi, minkä lisäksi kaupungin valtionosuuksia pienentää sote-muutoserien täytäntöönpano.

Imatran seudun taloutta haastaa muun muassa itärajan sulkeutuminen, tällä seikalla on olennaisia vaikutuksia palvelualan työpaikkojen määrään. Myös alueen asuntomarkkinoihin on vaikuttanut rajusti venäläisten vapaa-ajan asukkaiden poistuminen kiinteistömarkkinoilta sekä kaupan alan kehitys. Julkisista toimijoista Tulli sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialue ovat vähentäneet henkilöstöä merkittävästi Imatran alueella. Kaupunki on edellä mainituista seikoista johtuen joutunut myös rahoittamaan yritystilayhtiötä sekä vuokra-asuntoyhtiötä. Imatran Vuokra-asunnoille on kaupungin toimesta myönnetty kuluvana vuonna miljoonan euron avustus asuntojen purkamiseen ja niistä johtuvien lainahäntien hoitoon.

Imatran työttömyysaste on yksi maamme korkeimpia, mikä vaikuttaa merkittävästi kaupungin työttömyysturvan rahoituskustannuksiin: arvio on että kustannukset nousevat tänä vuonna edellisvuodesta noin miljoonalla eurolla.

Kunnan talouden tervehdyttämistoimet

Imatran kaupunki on toteuttanut pitkäjänteisesti varhaiskasvatuksen ja opetuspalveluiden palveluverkkouudistusta ennakoiden palvelutarpeen eli lapsimäärän pitkän aikavälin kehitystä.

Imatran kaupunginvaltuusto teki päätöksen 24.10.2016 (KV8/2016 §68 Palveluverkkoratkaisu – Toimiva kampusmalli 2026) kehittää tulevaisuuden palveluverkkoa ja sen keskeisimpänä osana koulu- ja päiväkotiverkkoa kolmen ns. koulukeskuksen periaatteella. Kunkin koulukeskuksen päätettiin koostuvan esiopetuksesta ja peruskoulun yhtenäiskoulusta (luokka-asteet 0-9).

Palveluverkkouudistuksen keskeisiä tavoitteita olivat joustavuus vastata palvelutarpeen muutoksiin ja käytössä olevien tilojen elinkaarikustannusten hallinta. Valittu ratkaisu oli elinkaarikustannuksiltaan edullisempi kuin vaihtoehtoiset ratkaisut, esimerkiksi aikaisemman palveluverkon rakennusten peruskorjaukset elinkaarikustannuksineen.

Koulukeskukset päätettiin sijoittaa kaupunkiin maantieteellisesti siten, että pohjoisessa sijaitsee Vuoksenniskan koulukeskus, etelässä Kosken koulukeskus ja kaupungin keskiosassa Mansikkalan koulutuskeskus.

Palveluverkkouudistus toteutettiin alkuperäistä aikataulua nopeammin seuraavasti:

- Vuoksenniskan pääkoulu valmistui 2018, investointikulu 10,8 m€
- Mansikkalan koulukeskus 2019, investointikulu 45,0 m€

- Kosken pääkoulu 2020, investointikulu 17,8 m€

Imatran kaupunki omistaa Mansikkalan koulukeskuksen ja on toteuttanut investoinnin lainarahoituksella, Kosken ja Vuoksenniskan koulut Imatran kaupunki vuokraa täysin omistamaltaan tytäryhtiöltä Imatran Toimitilat Oy:ltä. Palveluverkon uudistamisen investointikustannukset olivat yhteensä noin 73,6 miljoonaa euroa.

Palveluverkon joustavuutta vastata ennakoituun palvelutarpeen vähentymiseen parannettiin vuokraamalla opetustoimen käyttöön kolme moduulirakennusta (kaksi Kosken koulukeskukseen ja yksi Mansikkalan koulukeskukseen) ja jättämällä Raution ja Meltolan päiväkodit osaksi varhaiskasvatuksen palveluverkkoa.

Kaupunginvaltuusto teki sittemmin päätöksen 10.2.2025 (KV1/2025 §7 Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys) lakkauttaa Raution ja Meltolan päiväkodit syksyllä 2028, edellyttäen että lapsimäärät alueella vähentyvät ennustetussa vauhdissa tai nopeammin.

Lisäksi Sivistys- ja hyvinvointilautakunta teki päätöksen 15.10.2025 (SHLTK 8/2025 §80: Mansikkalan koulukeskuksen väliaikaiset lisätilat ja liikuntaluokkapilotoinnin jatko), että Mansikkalan moduulin käyttöä jatketaan edelleen Mansikkalan koulukeskuksen lisätiloina seuraavat kaksi lukuvuotta 2026–2028, ellei väestörakenteessa tapahdu merkittävää ennakkoimatonta muutosta.

Kosken koulukeskuksen moduuleista toisen vuokrasopimus päättyi 30.6.2025 ja toisen tulee päättymään 31.5.2031.

Imatran kaupunki on pyrkinyt määrätietoisesti sopeuttamaan toimintaansa vallitsevaan taloustilanteeseen ja talouden näkymiin. Muita kaupunginvaltuuston päättämiä talouden tervehdyttämistoimia ovat olleet:

Kaupunginvaltuuston päätös 11.11.2024 (KV8/2024 §67 Kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteiden hyväksyntä):

- Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä kaupungin talouden tasapainotustoimenpiteet liitteen mukaisesti, sekä päättää, että kaupungin talouden tasapainotustavoitteesta 700 000 euroa toimeenpannaan henkilöstöä vähentämällä luonnollisen poistuman kautta.

Kaupunginvaltuuston päätös 20.5.2024 (KV 4/2024 §31 Periaatepäätös kaupungin konsernirakenteen uudistamisesta):

- Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä periaatepäätöksenä kaupungin konsernirakenteen liitteen mukaisena 1.1.2025 lukien.
- Kaupunginhallituksen tulee valmistella uuden rakenteen mukainen hallintosääntö valtuuston hyväksyttäväksi viimeistään marraskuussa 2024, jolloin päätetään uuden rakenteen mukaisesti poliittisesta johtamisrakenteesta.
- Kaupunginhallitus ja viranhaltijajohto voivat tätä ennen ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tämän päätöksen mukaisen konsernirakenteen täytäntöönpanemiseksi.

Kaupunginvaltuusto periaatepäätöstä konsernirakenteen uudistamisesta 20.5.2024 on sitemmin toimeenpantu kaupunginvaltuuston päätöksillä 16.12.2024 (KV9/2024 §73) ja 26.5.2025 (KV4/2025 §48). Myös kaupungin veroprosenttia on korotettu 7,36:sta 8,6 prosenttiin.

Imatran kaupungin laina- ja vuokravastuut

Tilinpäätöksessä 2025 Imatran kaupungin lainakanta oli 134,3 miljoonaa euroa sekä lainakanta ja vuokravastuut 150,4 miljoonaa euroa.

Jos tilannetta tarkastellaan suhteellisesti, niin Imatran kaupungin lainat asukasta kohden oli 5 514 euroa sekä lainat ja vuokravastuut 6 179 euroa. Manner-Suomen kuntien lainat asukasta kohden oli keskimäärin 3 595 euroa sekä lainat ja vuokravastuut 4 512 euroa. Imatran kaupungin lainakanta on näin ollen 53,3 % sekä lainakanta ja vuokravastuut 36,9 % keskimääristä suurempi.

Palveluverkkouudistuksen vaikutus Imatran kuntatalouteen rahoitus- ja vuokrakulujen myötä on ollut ja on jatkossakin merkittävä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudet

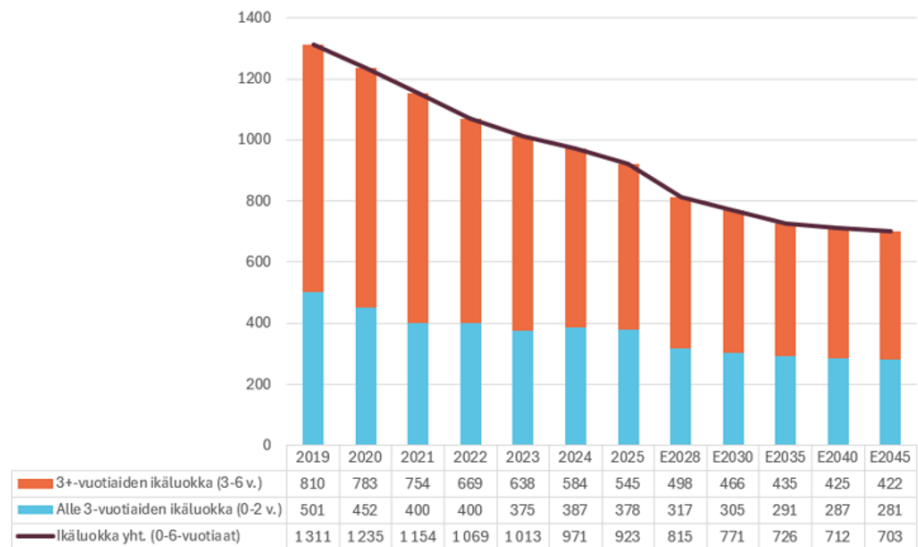
Imatran kaupungin peruspalvelujen valtionosuudet ovat seuraavat:

- 2025 18 624 226 €
- 2026 18 486 379 €
- 2027, ennakko 16 814 532 €

Imatran kaupungin peruspalvelujen valtionosuuden ennakoidaan laskevan vuosina 2026-2027 1 671 847 euroa. Peruspalvelujen valtionosuuden näin olennaista vähenemistä ei ole mahdollista kompensoida esiopetuksen ja peruskoulun toimintaa sopeuttamalla tai muillakaan tarkoituksenmukaisilla lyhyen aikavälin talouden sopeuttamistoimilla.

Kuvassa 1 on esitetty 6-vuotiaiden ja nuorempien lasten määrän kehitys Imatralla vuosina 2019-2045, lähde Tilastokeskus.

6-vuotiaiden tai nuorempien lasten lukumäärä vuonna 2020 palveluverkkoratkaisun valmistuttua oli 1 235 lasta, vuonna 2025 923 lasta ja vuonna 2035 ennusteen mukaan 771 lasta. 6-vuotiaiden tai nuorempien lasten määrä Imatralla tulee ennusteen mukaan laskemaan vuosien 2020 ja 2035 välillä 464 lapsella.

Kuva 1 6-vuotiaiden tai nuorempien lasten määrän kehitys Imatralla 2019-2045

Imatran ennakoitun lapsimäärän ja väestökehityksen perusteella voidaan todeta, että nykyisen kunnan peruspalvelujen valtionosuuksien määräytymisperusteiden mukaan Imatran kaupungin valtionosuuksiin kohdistuu jatkossakin suuria paineita.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus

Imatran kaupunki on toteuttanut määrätietoisesti vuonna 2016 päätetyn koulujen ja päiväkotien palveluverkkouudistuksen. Lisäksi kaupunki on toimeenpannut useita muita talouden tervehdyttämistoimia.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudet määräytyvät nykyisin sellaisin perustein, että valtionosuuksien väheneminen tulevaisuudessa on vääjäämätöntä ja joihin Imatran kaupunki ei enää kohtuullisin toimin kykene sopeutumaan. Peruspalvelujen valtionosuuden vähentyminen heikentää Imatran kaupungin kykyä tarjota laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta.

Edellä mainituin perustein Imatran kaupunki hakee Valtionvarainministeriöltä 29.9.2026 klo 16:15 mennessä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaista harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 1 671 847 euroa.

Kj:n päätösesitys:

Kaupunginhallitus päättää, että Imatran kaupunki hakee Valtionvarainministeriöltä 29.9.2026 klo 16:15 mennessä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaista harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 1 671 847 euroa.

Päätös:

Hyväksyttiin.